

Qlobal layihələr müəllifi

İlham Əliyev Azərbaycanla Avropa arasında enerji körpüləri yaradıb

Zəngin neft-qaz potensialı ilə Avropanın enerji təhlükəsizliyində mühüm rol oynayan Azərbaycan bu sahədə imkanlarını daha da şaxələndirməklə tərəfdaşlarının sayını artırır. Mühüm qlobal layihələrin müəllifi və təşəbbüskarı kimi tanınan Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi enerji siyasəti ilə ölkəmizin geosiyasi mövqeyi getdikcə möhkəmlənir, xüsusən də Avropa ölkələri ilə strateji əməkdaşlıq daha da güclənir. İmzalanmış enerji sazişləri, həyata keçirilən mühüm qlobal layihələr bunu təsdiqləyən reallıqdır.

Son illərdə dünya bazarındakı dəyişikliklər uzun illərdə Avropanın etibarlı xam neft təchizatçısı olan Azərbaycanın bu regionun enerji təhlükəsizliyindəki rolunu daha da artırır. Təsədüfi deyil ki, Avropa İttifaqı ölkəmizi enerji sahəsində etibarlı tərəfdaş hesab edir və hazırda Azərbaycanla bu istiqamətdə sazişlər imzalamaqda maraqlıdır. Eyni zamanda ölkəmizin energetika sahəsində təşəbbüsləri, böyük layihələri xarici sərmayədarları da Azərbaycana investisiya yatırmağa cəlb edir.

Bu bir həqiqətdir ki, hazırda Rusiya-Ukrayna müharibəsinə görə rəsmi Moskvaya tətbiq edilən sanksiyalar üzündən Avropanın enerji təminatında əsas ümidi Azərbaycana qalıb. Ötən il iyulun 18-də "Azərbaycan Respublikası ilə Avropa Komissiyası tərəfindən təmsil olunan Avropa İttifaqı arasında enerji sahəsində Strateji Tərəfdaşlığa dair Anlaşma Memorandumu"nun imzalanması da bir daha təsdiqlədi ki, qədim qitənin bu gün Azərbaycan qazına böyük ehtiyacı var.

Bu uğurları dəyərləndirən İlham Əliyev "Euronews" televiziyasına müsahibəsində bildirib ki, Azərbaycan son illərdə Avropa ölkələri ilə bir çox razılaşmalar əldə edib. Artıq iki ildən çoxdur ki, Azərbaycan Avropanın mühüm qaz təchizatçısına çevrilib. Rusiyaya qarşı sanksiyalarla bağlı vəziyyət yeni ölçü yaradıb, çünki hazırda Azərbaycanın enerji sərvətləri heç zaman olmadığı kimi onlar üçün zəruridir: "Lakin istənilən addıma gəldikdə, biz onu bir çox il əvvəl imzalanmış müqavilələrimiz və planlarımız əsasında atırıq. Düzdür, hazırda Azərbaycandan əlavə qaz almaq üçün müraciət edən ölkələrin sayı daha çoxdur. Bunu etməyə hazırıq və artıq başlamışıq. Ötən il daha çox ölkə qazımızı almağa başladı. Bu, cari ildə də davam edəcək. Lakin yenə də Rusiya ilə münasibətlərimiz nöqtəyi-nəzərdən, Rusiya-Ukrayna müharibəsi başladıqdan sonra çox şey dəyişməyib".

İmzalanmış mühüm sazişlərə gəlcə onların bir neçəsini

göstərmək kifayətdir. Ötən il Buxarestdə Azərbaycan, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan hökumətləri arasında "yaşıl enerji"nin inkişafı və ötürülməsi sahəsində imzalanmış strateji tərəfdaşlıq haqqında saziş enerji sektorunda yeni, eyni zamanda mühüm bir mərhələ açdı. Hökumətlər arasında saziş Azərbaycan və Rumıniya arasında "yaşıl enerji"nin ötürülməsi məqsədilə Gürcüstan və Qara dənizdən keçəcək sualtı elektrik enerjisi kabelinin çəkilməsi layihəsinin reallaşdırılmasını təmin edəcək. Bu kəbellə ötürülən elektrik enerjisi daha sonra Macarıstana və Avropa nəql etmə sistemi vasitəsilə qitənin qalan hissəsinə nəql ediləcək. Qara dənizin dibi ilə elektrik enerjisi kabelinin çəkilməsi layihəsi daha əvvəl Avropa Komissiyasının prezidenti Ursula fon der Lyayenin iştirakı ilə Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında əldə edilmiş razılaşmanın tərkib hissəsidir.

İlham Əliyev bu sənədi "yaşıl enerji" təhlükəsizliyinin yaradılması üçün olduqca mühüm saziş, Azərbaycanla Avropa arasında yeni enerji körpüsü adlandırır.

Bu saziş regionda "yaşıl enerji"nin inkişafı və ixracı ilə bağlı yeni bir imkandır. Çünki ekoloji cəhətdən təmiz, bərpaolunan mənbələrdən enerji istehsalı inkişaf etmiş ölkələrin enerji siyasətində getdikcə daha çox yer tutur.

Həm "Cənub qaz dəhlizi", həm də gələcək "yaşıl enerji" ilə bağlı Qara dənizin altı ilə inşa ediləcək layihə Azərbaycanın bərpaolunan enerji mənbələrini Avropaya gətirəcək.

Bu ilin apreldə Sofiyada Bolqarıstan, Rumıniya, Macarıstan, Slovakiyanın ötürücü sistem operatorları və SOCAR arasında anlaşma memorandumunun imzalanması da bu prosesin tərkib hissəsidir. İmzalanma mərasimində Avropa İttifaqının energetika məsələləri üzrə komissarı xanım Kadri Simsonun videomüraciətində bildirilirdi ki, anlaşma memorandumu regiona əlavə qaz təchizatı baxımından alternativ marşrutlar üçün çərçivə təmin edəcək. O, bu məsələ-

də Azərbaycanın rolunu belə qiymətləndirir: "Azərbaycan Avropa İttifaqının etibarlı tərəfdaşı olduğunu sübuta yetirdi. Bu qış enerji təchizatının təhlükəsizliyini təmin etmək üçün Azərbaycan tərəfindən enerji təchizatı həlledici olmuşdur. Komissiya Xəzər dənizindən təbii qazın Mərkəzi və Şərqi Avropaya çatdırılması üçün alternativ marşrutların təmin edilməsi üzrə əlavə sözləri dəstəkləyir".

"Həmrəylik halqası" adlandırılan bu layihə Bolqarıstan, Rumıniya, Macarıstan və Slovakiyanın təkmilləşdirilmiş ötürücü şəbəkə sistemləri vasitəsilə həyata keçiriləcək. Yeni layihə "Cənub qaz dəhlizi" sayəsində iki ildən artıq müddət ərzində tərəfdaşlar üçün etibarlı və sabit enerji təchizatında strateji rol oynayan ölkədən - Azərbaycandan olan təbii qazın alternativ marşrut vasitəsilə əlavə bazarlara çıxışını təmin edəcək. "Həmrəylik halqası" təşəbbüsü həmçinin "Cənub qaz dəhlizi"nin genişlənməsi vasitəsilə imkanlar təqdim edir və eyni zamanda enerji sahəsində Azərbaycan və Avropa İttifaqı arasında strateji tərəfdaşlıq üzrə Anlaşma Memorandumunun müddəalarının həyata keçirilməsinə töhfə verir.

İyulun 21-də "4-cü Sənaye İnqilabı dövründə Yeni Media" mövzusunda Şuşada keçirilən I Qlobal Media Forumunda İlham Əliyev əcnəbi jurnalistlərin diqqətinə çatdırdı ki, Azərbaycan "Cənub qaz dəhlizi" layihəsinin təşəbbüskarıdır və əsas səhmdarlarından biridir. Əslində isə ölkəmiz layihənin bütün dövlətlərarası, hökumətlər arasında sazişlərinin də əlaqələndiricisi kimi çıxış edir. Eyni zamanda son illərdə Azərbaycanın Avropaya qaz tədarükünün coğrafiyası genişlənir və ilin sonuna qədər əlavə iki Avropa ölkəsinin Azərbaycan qazının alıcısına çevriləcəyi də gözlənilir.

Alternativ və bərpaolunan enerji mənbələrinin inkişafı, "yaşıl enerji"yə keçidin təmin edilməsi istiqamətində də uğurlu addımlar atılır. Hazırda bəşəriyyətin iqlim dəyişikliyinə qarşı mübarizəsi gündəgünə güclənir və qloballaşır. Atmosferə atılan zərərli tullantıların həcmi azaldılması və "yaşıl enerji" ilə əvəz edilməsi dünya gündəliyinin ən vacib məsələlərindən birinə çevrilib. Atom elektrik stansiyalarının fəaliyyətinin azaldılması, eləcə də kömür və qazla işləyən elektrik stansiyalarının "yaşıl enerji" mənbələri ilə əvəz edilməsi üçün

dünya ölkələri bir sıra planlar qurur. Azərbaycan öz növbəsində qlobal çağırışlara cavab verən layihələr reallaşdırır.

Ölkəmiz 2030-cu ilədək enerji balansında bərpaolunan enerjinin payını 30 faizə yüksəltməyi hədəfləyir. Hesablamaya görə, təkcə Xəzər dənizində 157 qiqavat həcmində potensial var.

Şuşada keçirilən I Qlobal Media Forumunda İlham Əliyev Azərbaycanın imkanlarını dəyərləndirərkən bildirib ki, bu ilin sonunadək ölkəmizdə 240 meqavat gücündə birinci Günəş enerjisi stansiyası istifadəyə verilməkdədir, lakin bu, yalnız birincidir. Azərbaycan 10 qiqavat səviyyəsində memorandumlar və sazişlər imzalayıb. Həmin memorandumların yarısı belə həyata keçirilsə, bu, Azərbaycanın Avropada geniş coğrafiyaya elektrik enerjisi ixrac etməsinə imkan verəcək: "Bu, bizə elektrik enerjisi istehsal etmək üçün təbii qaza da qənaət etməyə imkan verəcək və biz həmin həcmələri beynəlxalq bazara çıxaracağıq. Yəni bu, hər kəs üçün uduşlu bir vəziyyətdir".

Prezident bu istiqamətdə Qarabağda və Şərqi Zəngəzurda da böyük imkanların olduğunu söyləyib. Növbəti ilin sonuna qədər 200 meqavat gücündə olan 30 hidroelektrik stansiyasının tikintisi başa çatdırılacaq. Artıq 50 meqavatdan çoxu istismara verilib.

Kəlbəcər-Laçın zonasında da külək enerjisinin nəhəng potensialı mövcuddur. Cəbrayıl rayonunda isə demək olar ki, bir neçə aydan sonra 240 meqavat gücə malik günəş stansiyasının tikintisinə başlanacaq. Bu, ölkəmiz üçün olduqca böyük potensial açıq.

"Yaşıl enerji" dünyada baş verən enerji böhranları və enerji asılılığı kontekstində Avropa üçün vacib əhəmiyyət daşıyır. Belə strateji problemin həlli isə etibarlı tərəfdaş olmadan mümkün deyil. Azərbaycan bu missiyanı layiqincə yerinə yetirə bilər. Təsədüfi deyil ki, avropalıların "yaşıl enerji" kimi səciyyətləndirdikləri qaz təchizatı məsələsində də Azərbaycan etibarlı və güvənilən bir tərəfdaş kimi çıxış edir. Bütün bunlar Azərbaycana iqtisadi və siyasi dividendlər qazandırmaqla ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunun getdikcə daha da yüksəlməsini şərtləndirir.

Rəşad BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"